

Riigikogu kultuurikomisjoni istungi protokoll nr 138

Tallinn, Toompea, videosild

Teisipäev, 10. märts 2026

Algus 14.00, lõpp 14.24

Juhataja: Liina Kersna (esimees)

Protokollija: Airi Ausmees (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Vadim Belobrovstsev, Madis Kallas, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Juku-Kalle Raid (Kadri Tali asendusliige)

Komisjoni ametnikud: Carina Rikart (nõunik-sekretariaadijuhataja), Helena Pihlakas (nõunik)

Puudusid: Helle-Moonika Helme ja Margit Sutrop

Kutsutud: Haridus- ja Teadusministeeriumi õigusnõunikud Indrek Kilk ja Maris Lehtmets, õpetajapoliitika ja haridusjuhtimise osakonna juhataja Haana Zuba-Reinsalu (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Kollektiivse pöördumise "Eesti kool on eesti keele kodu" (1-6/25-152/1) kohta seisukoha kujundamine
2. Kutseõppeasutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu algatamine
3. Info ja muud küsimused

1. Kollektiivse pöördumise "Eesti kool on eesti keele kodu" (1-6/25-152/1) kohta seisukoha kujundamine

Liina Kersna tutvustas pöördumisele kavandatavaid vastuseid – üks vastus on pöördujatele ja teine on Haridus- ja Teadusministeeriumile. Varasemalt komisjonis toimunud arutelu põhjal on koostatud vastuse kavandid. Avaliku pöördumise mure keskendus eestikeelsetele koolidele, kuhu eestikeelsele haridusele ülemineku käigus on lisandunud muukeelseid, sh venekeelseid lapsi. Pöördujate esitatud neli ettepanekut ei ole kooskõlas põhiseaduse ega valdkonnas kehtivate seadustega ja neid ei saa rakendada. Seetõttu on ettepanek pöörduda Haridus- ja Teadusministeeriumi poole ametliku kirjaga ning küsida infot õpetajate keeleoskuse nõuetele vastavuse hetkeseisu, seniste järelevalvetulemuste ning edasiste tegevuste ja toetusmeetmete kohta eestikeelsele haridusele üleminekul, eriti keeleliselt mitmekesisetes koolides. Seega on ettepanek vastata pöördujatele kirjaga, milles selgitatakse, miks nende ettepanekuid ei saa rakendada, kuid kinnitatakse, et nende muredele otsitakse lahendusi muude seaduslike meetmete kaudu, mida ministeerium saabki selgitada.

Signe Kivi leidis, et avaliku pöördumise autorid ootavad eelkõige Riigikogu kultuurikomisjoni selget arvamust ning see seisukoht on tema hinnangul juba piisavalt hästi sõnastatud pikemas vastusevariandis. Tema arvates ei ole mõistlik teemat pidevalt ministeeriumi ja komisjoni vahel edasi-tagasi suunata, kuna ministeerium juba niigi tegeleb järelevalve ja monitoorimisega ning

pöördujatel on ka endal võimalus otse ministeeriumi poole pöörduda. S. Kivi leidis, et komisjon võiks selge seisukohaga teema lõpetatuks lugeda.

Liina Kersna ütles, et kultuurikomisjon peab teemaga tegelema ja hoiab end sellega ka edaspidi kursis, sest mure ei kao. Kui eestikeelsetesse koolidesse lisandub üha rohkem erineva emakeelega lapsi, tuleb tagada koolidele tingimused, mis aitavad eesti keelt mitteoskavatel lastel võimalikult kiiresti keele omandada ja ühiselt edasi õppida. Tegemist ei ole Riigikogu, vaid praktilise tasandi küsimusega, mille lahendamine on eelkõige ministeeriumi vastutusalas.

Tõnis Lukas sõnas, et keeleoskuse taseme väljaselgitamine kooli astumisel on loomulik ega tohiks olla diskrimineeriv. Lapsi ei saa keeleoskuse tõttu koolist eemale jätta, samas peab olema lubatud ja mõistlik korraldada õpe nii, et erineva metoodika alusel saaksid nõrgema eesti keele oskusega lapsed alguses õppida eraldi rühmas ning hiljem tavarühmaga liituda. Sellist lähenemist ei peeta diskrimineerivaks, vaid normaalseks ja legaalseks praktikaks. Keeleküpsuse või keeleoskuse taseme väljaselgitamine klasside komplekteerimisel on T. Lukase hinnangul täiesti loomulik ning seda on ka praktikas rakendatud, näiteks Tallinna linnas, ilma et ministeerium oleks seda diskrimineerivaks pidanud. Ta tõi näite, et vene õppekeelega koolides on moodustatud klassid eesti kodukeelega õpilastele keeleoskuse alusel, selline lähenemine on tavapärane ja põhjendatud.

Liina Kersna sõnas, et komisjoni vastuskirjas on selgelt kirjas põhimõte, et keeleteste võib kasutada lapse toetuse vajaduse väljaselgitamiseks, kuid neid ei tohi kasutada üldharidusele ligipääsu piiramiseks.

Tõnis Lukas soovib vastuskirja täpsustada nii, et sinna oleks selgelt lisatud, et keeleteste või keeleoskuse hindamine võib olla koolisisese klassidesse või rühmadesse jaotamise aluseks, kuid seda ei tohi mingil juhul kasutada selleks, et piirata lapse õigust üldharidusele.

Liina Kersna täpsustas, et jutt ei käi püsivatest koolisisestest klassidest, vaid paindlikest ja ajutistest õpperühmadest, kus keskendutakse eesti keele õppimisele. Keeleteste saab kasutada lapse toetuse vajaduse väljaselgitamiseks, et pakkuda talle sobivat keeleõpet. See mõte võiks vastuses olla selgemalt seotud esimese punktiga, kus on juttu eesti keele taseme hindamisest õppeasutusse astumisel. Komisjon võiks oma vastuses rõhutada, et keeleoskuse hindamine teenib toetavat eesmärki, mitte haridusele ligipääsu piiramist.

Tõnis Lukas ütles, et keeleoskuse või toetuse vajaduse väljaselgitamist võib kasutada õpilaste ajutiseks ja vajalikuks rühmitamiseks, et pakkuda neile eraldi tuge teatud perioodi jooksul, kuid seda ei tohi mingil juhul kasutada lapse õiguse piiramiseks üldharidusele. Ta juhtis tähelepanu, et ametlikus ja administratiivses keelekasutuses võib umbusklik lugeja tõlgendada igasugust testimist ekslikult diskrimineeriva meetmena, mis justkui takistaks ligipääsu haridusele. Tegelikult komisjon seda nii ei näe ning testimist käsitletakse toetava, mitte piirava vahendina.

Liina Kersna leidis, et on hea siduda omavahel keeleoskuse hindamine ja rõhutada selgelt, et haridusele ligipääsu ei tohi piirata, samas kui ajutised taseme- või õpperühmad on lubatud ja mõistlikud. L. Kersna tegi ettepaneku teha vastuses vastav täpsustus. Komisjon jõudis konsensuslikule otsusele edastada avaliku pöördumise neli ettepanekut juba täpsustatud sõnastuses Haridus- ja Teadusministeeriumile seisukoha võtmiseks ja lahendamiseks kirjalikult, kus ühtlasi on kirjalikult vastatud ka muude seaduslike meetmete kohta, mille kaudu otsitakse probleemile lahendust.

Otsustati:

1.1. Saata vastuskiri kollektiivse pöördumise esindajatele kokkulepitud muudatustega (konsensus: Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Juku-Kalle Raid).

1.2. Edastada kollektiivne pöördumine Haridus- ja Teadusministeeriumile seisukoha võtmiseks ja lahendamiseks (konsensus: Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Juku-Kalle Raid).

2. Kutseõppeasutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu algatamine

Liina Kersna selgitas, et eelnõuga soovitakse täpsustada, et ka kutseõpetajatega, kes alles õpivad õpetajaks, saaks sõlmida kolmeaastaseid lepinguid ning et kutsekoolis töötavatele üldharidusõpetajatele kehtiksid samad põhimõtted ja õpetajate palga alammäär nagu põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses (PGS). Vastavad seadusemuudatused jõustuvad 1. juunist 2026 ning mõistlik on need parandused kehtestada samal ajal, mis võiks liikuda menetluses kiiresti ja probleemideta.

Carina Rikart ütles, et muudatused tehakse õigusseaduse eesmärgil, et regulatsioon oleks üheselt mõistetav. Kuigi kutseõppeasutuste seaduses (KutÕS) viidati paljudes kohtades PGS-ile ning regulatsioon ühtlustati muudatusettepanekuid tehas, alustavaid õpetajaid puudutavate sätete ja õpetajate palga alammäära osas, eeldati, et regulatsioon on piisav. Seaduse rakendamisel jõuti koostöös kutseõppeasutuse esindajatega järeldusele, et õigusseaduse tagamiseks on vajalik eeltoodud osades ka KutÕS-t täpsustada.

Marili Lehtmets selgitas, et eelnõu eesmärk on tagada selgus ja võrdsus õpetajate palga alammäära kohaldamisel. Menetluse käigus seoti õpetajate palga alammäär lahti kvalifikatsiooninõuetele vastavusest. Eesmärk on, et see puudutab kõiki õpetajaid, sh kutseõpetajaid. Eelnõu lahendab selle ebakõla ja väldib segadust, kuna muudatused tehti PGS-i menetluse käigus. Õpetajate karjäärimudelit puudutavas algses eelnõus oli õpetajate palga alammäär seotud kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajatega.

Tõnis Lukas küsis, kas kõik kutsehariduses kavandatavad muudatused on õigusseaduse mõttes tervikuna läbi kaalutud või võib seaduses olla veel seni teadmata õigusseaduse probleeme.

Marili Lehtmets sõnas, et kutsehariduse reform on mitmeosaline ja hõlmab eri valdkondi, nagu rahastamine, õppekavade arendus ja kvaliteedimudeli uuendamine. Seetõttu ei saa lubada, et tulevikus ei järgne uusi õigusmuudatusi. Täiendavad muudatused on paratamatud ja nendega tuleb arvestada.

Otsustati:

2.1. Algatada kultuurikomisjoni poolt kutseõppeasutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Signe Kivi, Liina Kersna, Tõnis Lukas, Juku-Kalle Raid).

2.2. Juhul, kui eelnõu võetakse menetlusse ja juhtivkomisjoniks määratakse kultuurikomisjon, siis määrata juhtivkomisjoni esindajaks Liina Kersna (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Signe Kivi, Liina Kersna, Tõnis Lukas, Juku-Kalle Raid).

3. Info ja muud küsimused

3.1. Võimalik Setomaa visiit

Komisjon avaldas poolehoidu ja valmisolekut visiidiks.

3.2. Kutse külastada Enn Kunila kunstikollektsiooni Tallinnas Masina tänava galeriis.

Komisjoni liikmed pooldasid galerii külastust mõne neljapäevase istungi ajal.

(allkirjastatud digitaalselt)
Liina Kersna
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Airi Ausmees
protokollija